

FOLKLORE STUDIES : 3

Proverbial Comparisons and Similes from California

(KALIFORNİYA'NIN DARBİMESEL KARŞILAŞTIRMALARI VE BENZERLERİ)

Yazan : Archer TAYLOR

Fiatı : \$ 1.25

Temin etme adresi :

Mr. Archer TAYLOR, Chairman
Board of Editors, Folklore Studies
University of California
Berkeley 4, California, U.S.A.

FOLKLORE STUDIES: 4

Coloquios de pastores from Jalisco, Mexico

(MEKSIKA'DA JALISCO'DAN ÇOBANLARIN KONUŞMALARI)

ÖNSÖZ VE NOTALARLA

Yazan: Stanley L. ROBE

Müzikal Yazımı : Hermenegildo CORBATO

Fiatı : \$ 1.75

Temin etme adresi :

Mr. Archer TAYLOR, Chairman
Board of Editors, Folklore Studies
University of California
Berkeley 4, California, U.S.A.

117
Millî Eğitim Bakanlığı tara-
findan gönderilmiştir.

TÜRK FOLKLORE ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Şubat 1955

İÇİNDEKİLER: ~~~~~

Allgüven Efsanelerinde Türkler	Çelik GÜLERSOY
Halk Oyunları Gösterilerinde Bir Eksiklik	Fikret MEMİŞOĞLU
Rizalide'de Bilmeceler	Osman BOLULU
Veli Ateş'in Türktüsü	Mustafa UZ
Mağka Tüccarlarında Sağ	İsmet Zeki EYÜBOĞLU
Konya ve İstanbul'da yapılan Mevlâna Törenleri	T. F. A.
Kurbanlık Hediyesi	AFI EVREN
Suşehri Düğünlerinde Ortaoyunları	Şükrü POLAT
Mersin'in Tepe Köyünde Dodu	Burhanettin ÇETE
Kırşehir'de Evlenme ve Düğün Adetleri	Veysel ARSEVEN
Aynı Olayları, Erzurum'da Bir «Halk Oyunları ve Halk Türklükleri Derneği» Kuruldu. — Ankara'da Açılan Elisheri Sergisi, Bize Gelen Kitaplar	

Sayı: 67

Kuruş: 25

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER

118
MILLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA

21057997

Emine Colli

FOLKLORE STUDIES 67-68

Proverbial Comparisons and Similar from California

(KALIFORNİYANIN DİJNEMİSEL KARŞILAŞTIRMALARI
VE BENZERLERİ)

Tarazı: Archer TAYLOR

Fiyatı: \$ 1.25

Temin etme adresi:

Mr. Archer TAYLOR, Chairman
Board of Editors, Folklore Studies
University of California
Berkeley 4, California, U.S.A.

FOLKLORE STUDIES: 4

Coloquios de pastores from Jalisco, Mexico

(MEXİKA'DA JALISCO'DAN ÇÖZANLARIN KONUŞMALARI)

ÖZGEC VE NOTALARLA

Tarazı: Stanley L. ROBE

Müzikal Yazımı: Hermenegildo CORBATO

Fiyatı: \$ 1.75

Temin etme adresi:

Mr. Archer TAYLOR, Chairman
Board of Editors, Folklore Studies
University of California
Berkeley 4, California, U.S.A.

MİLLÎ Eğitim Bakanlığı tara-
fından gönderilmiştir

67

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Şubat 1955

İÇİNDEKİLER: ~~XX~~

- ✓ Alişanlı Efsanelerinde Türkler Celik GÜLERSOY
Halk Oyunları Gösterilerine Bir Eklilik Fikret MEMİŞOĞLU
Rogadiye'de Bilmeceler Osman BOLULU
✓ Veli Ateş'in Türküsü Mustafa UZ
✓ Mağla Türkçülerinde Sağ İsmet Zeki EYÜBOĞLU
✓ Konya ve İstanbul'da yapılan Mevlâna Törenleri T. F. A.
Kırbantı: Hediye Afî EVREN
Söğüş Dilgünlerinde Ortayumun Şükri POLAT
✓ Mevânın Tepe Köyünde Dodu Burhanettin ÇETİ
Kırıkkale'de Evlenme ve Düğün Adetleri Feyyel ARSEVEN
Ayn Oyları, Erzurum'da Bir «Halk Oyunları ve Halk Türklere
Deneyi» Kuruldu. — Antares'de Açılan Elinleri Sergisi.

Bize Gelen Kitaplar

Sayı: 67

Kuruş: 25

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HENÇER

MİLLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA

Dergimizin Satış Yerleri

İSTANBUL'DA :

- Beyazıt'ta : ★ Kısmet Gişesi,
★ Kartpostalçı Faik Akgün
- Cağaloğlu'nda : ★ Türkiye Millî T. F. Karşısındaki Bayi ve
Tütüncü Ahmet,
★ (Eski Eminönü Halkevi) Öğrenci Lokali
karşısında Bayi ve Tütüncü Bn. Hacer.
- Babıâli : ★ İkbâl Kitabevi.
- Köprü : ★ Köprü Kitabevi.
- Beyoğlu : ★ Kitapsaray.

ANKARA'DA :

- Ulus Meydanında : ★ Berkalp Kitabevi,
★ Koç Ticarethanesi önündeki Bayi Yakup
Dalkılıç.

KONYA'DA :

- Hükümet Meydanında : ★ Yeni Kitabevi.

C İ L T L E R İ M İ Z

Ayrıca, dergimizin bütün eski sayıları ile I. ve II. ciltlerimiz nefis bir şekilde ciltlenerek 750 şer kuruştan satışa çıkarılmıştır. Birinci cilt 1-24 cü, ikinci cilt 25-48 ci sayılardan müteşekkil olup, 6 ay sonra 72 ci sayımızla 3 cü cildimiz de aynı şekilde ciltlenerek satışa çıkarılacak ve 49-72 ci sayılarımızı ihtiva edecektir.

Siparişler, damga ve posta pulu ile de yapılır. Tükenmeden almayı ihmal etmeyiniz.

«Türk Folklor "Halkbilgisi" Derneği» nin neşriyat organıdır.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU: AGUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR. HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MES'UL MÜDÜRÜ: İHSAN HİNÇER

No. 67

SUBAT 1955

YIL: 6 — CİLT: 3

Allgaeu Efsanelerinde Türkler

Yazan: Çelik GÜLERSOY

H. Endrös ve A. Weitnauer namında Kempten'li iki Müellif, Almanya'nın Allgäu havalisinin bugünkü lisanında yaşayan veya kısmen unutulmuş efsane, masal, rivayet ve menkibelerini derleyip toplayarak, 600 sahilik bir cilt halinde neşretmişlerdir (1).

Kitap tabiatıyla tamamen mahalli karakterde olup, muayyen bir topluluğun hafızasını ve şuuraltını teşkil eden, cin, peri, şeytan, gulyabani, cüce ve define gibi halk mevzuu hikâyelerden mürekkeptir. Bu hüviyetiyle de, millî muhiti haricinde, bizim ancak mukayeseli tetkikler yapan folklorcularımıza tavsiye edilebilir.

Lâkin, Asyanın medeniyet ve umranını Avrupaya bir sel gibi sürükleyen ve sonra kuru toprakta eriyen kar suları gibi mahalli halklarla karışıp Hristiyanlaşan putperest Türk kavimlerinden başlayarak merkezi ve güney Avrupaya millî ve islâmî harslarının istikrarını getirmiş olan Osmanlıların İmparatorluğuna varıncaya kadar birçok Türk devlet, kavim ve boylarının azamet, hakimiyet ve istilâlarının hatırası, bugün halâ Avrupanın büyük müzelerinden şatolarına ve köyelerine kadar nasıl birçok lâhit, taht, âletler, kılıç veya tablolar suretinde yaşıyorsa (2), Türk hatırasının aynı suretle ve belki daha zengin olarak milletlerin zihni ve ebedî hayatları demek olan lisan ve edebiyatlarına da sinmiş ve aksetmiş olması mukadderdir.

Nitekim bu masal kitabında da Türklerle dair birkaç hikâye mevcuttur ki, (s. 50, 62, 413), bunlar hem bu bâkir mevzuu alâka duyacak okuyucularımıza ve hem de bu hususta malzeme toplayan araştırmacılarımıza hizmet düşüncesiyle, bize kitabın bu sütunlarda bahis konusu etmek ilhamını verdi. Bu iki başlı düşünceyle, kitaptaki Türk konulu rivayetlerden birinin tercümesini de sunuyoruz. Esir bir Türk neferinin macerasını nakleden bu parça, artık küçük bir masal olmaktan çıkıp, okuyucuya, Türk'ün millî ruh ve seviyesinin bir menkibestymiş gibi görünmektedir. Çünkü bilindiği üzere, Türk hakimiyetinden bahseden Avrupanın hemen bütün müellifleri tarafsız kalmamışlar ve eserlerini, taassubun gayretiyle, tarihi hakikatleri tağyir etmek suretile kaleme almışlardır. Öyle ki, onların eserlerinde Türkler münhasıran kan dökücü ve medeniyet düşmanı olarak gösterilir. Entellektüel kitapların niyetlerinden pek haberi olmayan halk düşüncesinin şu bâkir mahsulünde ise, bu tasvirlerin biraz mânidar bir tekbirini buluyoruz. Bu küçük efsâne, Avrupanın medenî bir köşesinde sakın bir topluluğun bir Türk'ü muhayyalesinde nasıl tasavvur ettiğini ve tarihten, ecdadından miras kalan hafızasında, Türkleri ne suretle hatırladığını göstermesi itibarıyla bizim için kıymetlidir. Bu Allgäu hikâyesi mahalli halkın Türk'ü işte vahşî değil, belki hürriyetinin aşığı, uğradığı zulme rağmen in-

tükamcı değil, bizim Estergon Kal'ası hikâyesinde olduğu gibi, gurbet ve firkat mazlumu olarak bilip tanıdığını anlatmaktadır.

Keza, hikâyenin geçtiği tarihten itibaren

«Ateş Türk» ün eserinde yer alan temsili resmi

Avrupadaki bir seri mağlûbiyetimize rağmen, bu masalda da görüldüğü gibi, Avrupanın halk düşüncesi Türke alelade bir ölümü yakıştıramamış ve onun hatirasını, bu zeminin üstünde ateşten bir hayal olarak semalarda yaşatmıştır.

Şimdi ayrıca bu bakımdan da dikkate değer olan bu küçük masalın şiirli bir üslupla kaleme alındığı almancasından tercümesini kaydediyorum:

«Ateş Türk. — 1683 senesindeydi. Türkler Viyana şehri önünde görünmüşler ve bütün Hristiyanlık âlemi garbi kurtarmak için silâh altına davet edilmişti ki, bu arada birçok Allgäu'lular da, Tuna'nın aşağı boyunca harbe gittiler. Kahlenberg'deki muvaffak bir meydan muharebesiyle Türk Sadrazamı Kara Mustafa ric'at ettirildi ve bütün Türk karargâhı galiplerin eline geçti. Bu muharebede bir Allgäu'lu da, bizzat yakalamış olduğu canlı bir Türk'ü çocukları için, memleketi olan Immenstadt'a beraberinde getirmişti. Tabii bütün köy halkı bu müslümanı iyi bir hristiyan yapmak istediler. Lâkin Türk bu hayata alışamadı. Karanlık bir gecede, ahırdan bir at çıkardı ve yabancı dağlarda, memleketinin yolunu aramaya çıktı. Burada öyle rivayet edilir ki, yolunu şaşırıp ve bu da onun hayatına mâl oldu.

O zamandan beri, Immenstadt'ın güney

batısındaki Stuiben, Denneburg ve Rindalphan'ın dolaylarında, karanlık ve rüzgârsız gecelerde, Ateşten Türk'ün hayali semada şekillenir. Ateş ve kıvılcımlar saçan bir dev görünüşüyle cesim bir atın üstünde, hilâl biçimi Türk palası ile havada kavisler çizerek, dağ tepelerinden ve çam ağaçlarının zirveleri üstünden aşar, gider. Davarlar, henüz o görünmeden geleceğini sezerler ve birbirlerine sokulup, bütün vücudlarıyla terlerler. Çobanlar da ateş Türk'ü tanıır ve hem de bilirler ki, korku veren manzarasına rağmen, onun kimseye bir kötülüğü dokunmaz. Yalnız çocuklar, yatak odalarının penceresinden, onu üstlerinden aşarken görür ve başcağızlarını yastıktan ayırmadan, kavisli aydınlığını seçerler.»

(1) Allgaeur Sagen. Kempton 1954. Verlag des Heimatpflegers von Schwaben.

(2) Avrupadaki Türk eser ve hatıraları için bak: Reşit Saffet Atabınen — Türklük ve Türkcülük İzleri İstanbul 1934.

Bize gelen KİTAPLAR

★ Dr. Saffet (Arın) Engin: «ATA-TÜRKÇÜLÜK'te DİL ve DİN». Üçüncü basım, 68 büyük sayfa, 150 kuruş. Türk Devrim Ocakları Kadıköy Ocağı'ndan temin olunur.

★ Rami Akman - Ferit Rağıp Tuncor: «19 Mayıs, 23 Nisan, 30 Ağustos ve 29 Ekim Şiirleri.» 226 sayfa, 250 kuruş. Posta K. 537 - Ankara, adresinden temin olunur.

★ Ali Püsküllüoğlu: «Pembe Beyaz» Şiirler. Türk Sanatı yayımlarından. No. 1, 48 sayfa, 100 kuruş.

★ Hakkı Özkan: «Bedava». Hikâyeler, 84 sayfa, 100 kuruş. Türk Sanatı Mecmuasından da temin olunur.

★ Mehmet Gökalp: «Kılıçların Gölgesi». Şiirler, 48 sayfa, 75 kuruş. Dergimizin adresinden pul ve havale karşılığında temin olunur.

★ Mehmet Gökalp: «Kahramanlık Şiirleri». Varlık Yayınları cep kitapları serisinden, No. 127; 112 sayfa, 100 kuruş.

Halk Dansları:

Halk Oyunları Gösterilerinde Bir Eksiklik

Yazan: Fikret MEMİŞOĞLU
Avukat ve Elazığ Ekibi Sanatçılarından

Halk müziğinin en canlı, en şakrak bestelerinden biri, belki de birincisi, çiftetellidir.

Bu beste, Türk Milletinin, kaynayan, çöşan ve coşturan ruhunun ifadesidir. Bu beste, öyle bir nağme silsilesidir ki, münakaşa kabul etmeyecek bir incelik ve coşkunluk taşır. Bu coşkun bestenin, oyunu da, diğer oyunlardan olmyan figürleri ve ritmik hareketleri ile müstesna bir rakstur. Çiftetelli dediğimiz bu millî raksı, millî oyunlar gösterisinde ihmal etmek, millî bir ihmalkârlıktır.

22 Vilâyet, bu raksı, İstanbula bırakmıştı. Ekiblerini ve oyunlarını ona göre seçmişti.

Bilhassa kadınlar tarafından oynanan bu oyunun, en gıcıkıyan figürlerini, zarafetle oynamak ve tekrarında ısrar göstermemek şartıyla mâşerî bir oyun kabul edilmesinde hiçbir mahzur yoktur. Bilâkis zaruret vardır.

Dün, kadınlarımızın, kafes ardında, çarşaf içinde bulunması dolayısıyla, erkekler kadınlar arasındaki geniş mâşerî mesafeden dolayı, çiftetellinin, ağırbaşlı bir oyun olarak kabul edilmemesi, oynayan kadınların sırf şehvani duyguları kamçulamak gibi, maddî bir kayguyla oynamalarından dolayı, tenkid mevzuu olması, bu gün için mevzuu bahis değildir. Eskiden köylerde olan mâşerîlik, bugün şehirlere de intikal ve inkılâp ettiği ne göre, İstanbul gibi, Türkiye'nin kültür kaynağı olması lâzım gelen bir beldede, aksi bir müşahedeye rastlamak, bizi hayrete düşürdü.

Bugün, kadın ve erkeklerimiz bir arada millî oyunlarımızla olduğu gibi en hareketli ve şekilli, Avrupaî danslarla da raks etmektedir. Bu rakslar ve danslar, hoş karşılanmakta ve itiraz mevzuu olmamaktadır. Çiftetelli ve köçekçelerin, bu müsamahadan mahrum bırakılışındaki millî ve mâşerî sebebi anlamak hakikaten zordur.

Aslında hiçbir oyun müstehcen değildir. Onu küçülten, oyun figürleri de değildir. Oynayanın, müstehcen duygulu ve müstehcen hareketli olmasıdır.

Nasıl, her çıplak resim, her çıplak şiir müstehcen değilse; çıplak oynansa dahi, köçekçeler dahi müstehcen olmayabilir.

Bugün nasıl, İtalya'da, Amerika'da raks eden ve san'atından dolayı büyük alâka çeken şark kızlarının raksları, müstehcen kabul edilmiyorsa, bizim köçekçelerimiz de, müstehcen değil, bilâkis bedii bir mevzudur.

Millî Oyunlar gösterilerini seyreden Jüri Hey'eti ve İstanbul halkı, ekiblere kızlarımızın katılmasını, altın madalya ile takdir etmiş, yazarlarımız da, kadınlara mahsus figürlü oyunların, erkekler tarafından oynanmasını, kadınlar tarafından oynanmamış olmasını, şiddetle tenkid mevzuu yapmış olduğu halde, bu takdir ve tenkid sahasına, İstanbul, nedense dahil edilmemiştir.

Bu mahdud ve menfi telâkkidendir ki, ötedenberi millî kıymetlerimiz, örfümüz, âdetimiz, bilhassa üst tabakanın tahakkümü altında kaybolmağa mahkûm edilegelmektedir.

Biz muhakkak, Avrupa'nın, Amerika'nın takdirini, yahud dehâsi inkâr edilemez bir mübeşşirin zuhurunu bekleriz. Şayed, Münir Nurettin olmasaydı, eski müziğimiz, sahneye çıkamazdı. Zehra Bilir, Hacer Buluş gibi cesaretli kızlarımız olmasaydı, yerli müziğimiz, köylerde, köşelerde kalırdı.

Yine Yahya Kemal olmasaydı, divan edebiyatındaki incelliği keşf edemez, Fuzulî'leri, Nedim'leri, Nefî'leri, Galip'leri dahi alabildiğine tenkid, hattâ tahkir etmekte mahzur görmezdik.

Yine, Garpteki müstehçerlerin ikazı karşısında, bir Ruza Tevfik, bir Orhan Şaik, bir Bedri Rahmi ve bir Orhan Veli olmasaydı, halkın arasına karışmak, onun duygu ve kaygu hazinelerini açmak ve araştırmak akıllımıza dahi gelmiyecekti.

Çengi oyunlarını, köçekçe ve çiftetellileri, millî oyunlar arasında görmek için, muhakkak bir şöhrat sahibini beklemek mi lâzım?

İstanbul ekibinin çıkarılmayışına diğer bir sebep de olsa olsa, İstanbul oyunlarını en güzel oynıyacak olanların, içtimai itibardan mahrum edilen halk sınıfına mensup kimseler olmasıdır. Bu onların kabahati değil, bizim günahımızdır.

Köçekçelere gelince: Bu oyunlar, hakikîle oynanırsa, mümtaz ve müstesna oyunlar-

dir. Herkes köçekce ve gıftetelli oynar ama, hakkile oynayan, evvelâ dikkati çeker, sonra heyecanı tahrik eder, en sonra da müzikle, el, kol, ayak ve vücut figürlerinin uygunluğu ve ahengi, insanı fikre ve düşünceye sevk ederek, takdir ve hayranıyet uyanır.

Merak edenler, bu oyunları, figürlere dikkat etmek, vücut hareketlerinin muhtelif cepheleriyle incelemek şartıyla, muhtelif kimselerden seyretsinler. Aradaki büyük ve ehemmiyetli farkları, derhal ayırt edebilirler. Ayak, kol ve el hareketleriyle, vücut âzaları arasındaki tenasüp, temiz edilebildiği takdirde, oymyanın fitri veya kısıbî san'atkar olup olmadığı, oynananın, bedîî bir san'atden ibaret bulunup, bulunmadığı, derhal anlaşılabilir. Macaristandaki Çığan Orkestrası, Çığan dansları, o cemiyette, bir san'at hâdîsesi ise, bizde bu oyunlar, elbet içtimai hayatımızın, ve oynayanların folklor bakımından kıymetlileridir.

Raksın, geniş bir tenevvü içinde, en gevik ve en hareketlisi, İspanyol Dansları olduğu gibi, bizde de İstanbul Köçekçeleridir.

Bir oyuna not verilebilmek için, evvelâ, şekle, yani oynayanların, oynarken, ağılıp, kapanarak, ayrılıp, birleşerek aldıkları şekle değil, şekilden evvel, bir oyuncunun figürlerine, ritmik hareketlerine dikkat etmek lâzımgelir. Bu inceliği ve güçlüğü ayırt edebilmek için, fazla oyun seyretmiş olmanın büyük faydası yoktur. Muhakkak, az, çok oynanan oyunu veya benzerini bilmek lâzım gelir. Tek oyuncunun figürlerini ve bunların şekil değiştirmelerini tesbit ettikten sonra, oynayan ekibin, şekil değiştirmelerine dikkat edilmelidir.

Amerikalılar buna, oyundaki Melodik Düzen der, ve pek ehemmiyet verirler.

Köçekçelerde, ferdi hareketler, çok mütenevvi, muğlak ve mütemadidir. Bir oyunun bütün figürlerini göstermek suretile oynamak ve onları tekrar ederken, hissettirmemek, vücut hareketleriyle başka figür şeklinde gösterebilmek büyük bir hünerdir. Bu oyunları iki kişi karşılıklı oynarsa, günlük bir misli artar, iki kişiden fazla şahıslar tarafından oynandığı zaman, iş daha müştülleşir. O zaman toplu halde oynayanların, oyuna ve oyunculara şekil vermek, figürlerin intibakındaki güçlüğü mümkün merteye azaltmak aksaklıkları, bu suretle gözden saklamak mecburiyeti, vardır. En güç olan gıfte-

telli ve köçekçelerdeki ferdi hareketlerin intizam ve intibakını, bir ekipten seyretmek her halde çok zevkli olurdu.

Harput ve Diyarbakır halayı gibi, küçük figürlerle oynanan çok zor olan kol oyunlarında, figür aksaklığına meydan vermemek için, kol kola girmek, ve kol kola oynamak bir zarurettir. Bu güç oynananların, şekilli oynanması mümkün değildir. Aynı güçlük, köçekçelerde de vardır.

Konyalıların kaşık oyunundaki, iki kişinin oynamasına rağmen, figür uygunluklarını, bu oyunu bilenler gözden kaçırmamışlardır.

Fakat İstanbul'un çengileri, bu hususta daha kabiliyetli ve muvaffakiyetlidir.

Bundan 14 sene kadar evvel ilk defa gördüğüm İstanbul çengilerini seyretmeğe, pek alakasız gitmiştim. Daha doğrusu zoraki, kadın oyunu seyretmek düşüncesiyle götürülmüştüm. Fakat oynayanların, hayrete şayan figür uygunluğu, ritmik hareketleri, beni, evvelki düşüncemle mahcup etti. Kıymetli san'atkarılara karşı duyulan hayranıyetle, dikkat kesildim. O tarihten beri de, gıfteteliye ve köçekçelere karşı, bir san'at zevkile kıymet veririm. Güzel oynayamadıkları halde, bu güzel ve hünerli oyunlarımızı ibtizale düşüncelerine karşı da şiddetle nefret duyarım. Fakat bütün hususiyetleriyle bilip, oynayana dikkat eder ve rikkat kesilir, hattâ bir gurur duyarım.

14 sene evvel duyduğum hayranlığı, bundan 5, 6 sene önce üst tabakaya mensup, iki kız kardeşin gıftetelli oyununu seyrederken de duyduğum zaman, içtimai bir inkılâba şahit olmuş kadar, takdirle kendilerini tebrik etmiştim.

Bu takdiri, daha büyük ölçüde, bir rakkaseyi seyrederken, duyduğum ki, bu rakkasenin oynadığı gıftetelli, gördüğümüz ve bildiğimiz gıftetelli oyunlar kadar basit değildi. Bilâkis çok muğlak ve muntazamdı; oyuna, vücut ve el hareketleriyle, dua ederek başlayan rakkase, basitten mürrekkebe, ağırdan hızlıya geçip, göbek atarken, dahi, bizim Türk filmlerinde seyrettiğimiz hareketlerle münasebeti olmayacak şekilde, raksın heyecanından mütevellid, kaçınılmaz bir hareket zarureti imiş gibi, vücut kıvrıklarında nizam uygun olarak, nezahet ve incelik gösteriyordu.

Bu raksın talime öğrenileceğine ihtimal verilemez. Yaradılıştan gelme bir terbiye ka-

Halk Oyunları Müsabakası'na katılan Elâzî Ekibi provalarda. (Çömelmiş durumda alkışla (çepikle) tempo tutan arkadaşımız Fikret Memişoğlu'dur).

biliyetiyle oynandığına kanaat getirmek lâzım.

Böyle bir kanaatte isabet vardır. Çünkü her bilen, üstün başarı gösterebilse, talimle bütün muvaffakiyetlerin sağlanması icap eder. Bu bir talim işi değil, fitri bir terbiye işidir.

Bu fitri kabiliyetleri, bu oyun terbiyesini seyredebilmek için, İstanbul Ekibinin de, Jüri Heyetinin huzuruna çıkması, bu heyeten daha fazla selâhiyet sahibi olduğunda şüphe bulunmayan oyun ekiblerinin, arasında; gösterilere dahil olması lâzım gelirdi.

Müsabaka olacak diye, İstanbul Ekibinin gösterisinden, bütün ekibler endişe duy-makta idi. Fakat ne bu endişeye mahal kaldı, ne de müsabaka oldu.

İstanbul Ekibinin müsabaka kaygusuyla seçilmemesi veya ayıplanma endişesi ve ciddiyete hazırlanmaması, haksız kayıtsızlıktır.

Acaba (Komite) bizim tahmin edemediğimiz, ne gibi, bir folklorik düşünceye sahip olarak, bu ihmale sebebiyet verdi. Meçhulümüz olan ve alakamızı çeken cihet burasıdır.

Anadoludan istenen, İstanbulda, niçin ih-

mâl ediliyor? Raksın kadınlar tarafından yapılması mı?

Nedim, İstanbul'un ses ve bestesi olan Nedim dahi, İstanbul raksına karşı meftun ve hayrandır.

Muhakkak ki:

Çengi, köçek yallah desin

Heç yaratmış Allah desin

Görenler maşallah desin

Nazar değmesin gelme

Diye bir gelincik uğruna yakılan İstanbul Halk Türkülerini ve köçekçelerini dinleyerek, belki de bir köçek seyrederek, hayranıyetinin ifadesini, saklıyamamış:

Rakkas! Bu habet senin oynunda mıdır?

Aşkların günahı boynunda mıdır?

Doymam şeb'i vashna şeb'i rûze gibi

Ey sim beden, sâbah koynunda mıdır?

Diye, en güzel rubâisine ilham mevzuu bulmuştur.

Nedim'in takdir ettiği rakkaselerin, zeybek, halay, bar, oynayanlar olmadığı muhakkak bulunduğu, oynayanların İstanbul rakkaseleri olduğuna göre, İstanbul'un Milli Oyunlar Komitesi tarafından, istihfaf ve red edilmesi, folklorumuz için, isabetli bir hareket

Reşadiye'de Bilmeceler

Derliyen: Osman BOLULU

Bilmeceler, halk zekâsının ince mahsul-leridir. Türk halkı yalnız hayat gâilesiyle çırpıman, bulduğunu yiyen ve fırsat bulduğu zaman yatan, maddî düşünlü insanları yığını değildir. Halkımızın manevî zenginliği; acılarını, sevinçlerini, dileklerini, hayâllerini dile getiren masallarında, hikâyelerinde, türkülerinde, ağıtlarında bütün varlığıyla kendini gösterir. Manevî zenginliği yanında ince buluşları, zarif nükteleriyle de keskin zekâlara taş çıkaracak kadar ileri gitmiştir.

Halkımızın çoğu, boş günlerinde, kuşın etrafını kapandığı günlerde, zekânın bir nevi kırbaçı olan bilmecelerle başbaşadır. Ocakbaşlarında kümelenen insanların arasında âdeta bir buluş, zekâ keskinliği yarışması başlar. Bu iş bilmecelerde tecelli eder: Kümeden birisi, bir veya birkaç varlığını bariz vasıflarını söyleyerek (bilmece) halinde ortaya atar. Diğerleri bu vasıfları ip ucu olarak ele alır, bilmeceyi çözmeye uğraşırlar. Bilemedikleri takdirde, bilmeceyi ortaya atana, belli başlı büyük şehirlerden bir veya bir kaçını bağışlarlar. Mükâfatını alan ortaya attığı muadeleyi açıklar. İşin enteresan taraflarından birisi de buradadır: Mükâfat maddî değildir.

Bilmeceler bâzen riyaziye muadeleleri kadar çaprazlık manzara gösterirler. Riyaziye tahsil etmemiş, fakat yaptığı muazzam eserlerle bugünün mühendislerini dahi şaşırta Sinan'ların zekâlarının cilâlanmasında bilmecelerin payı yok mudur dersiniz?

Burada size, Tokat'ın Reşadiye kazasından derdiğim bilmecelerden bazılarını sunacağım:

1 — Kara öküz gitti gelmez, sarı öküz yattı kalkmaz.

Çözüm: Kara öküz, duman. Sarı öküz, kor.

2 — Dam ardında teke bağı, boynuzları köke bağı.

olmasa gerek. Bu ihmalin tekrardan sakınmak, bu mevzuu ciddiyetle ele almak lüzumuna kanlız.

Türk'ün en şakrak bestesi ile, en kıvrak raksını birbirinden ayırmıyalım. Millî kıymetlerimiz bakımından, ihmalde vebal vardır.

Çözüm: Kabak.

3 — Dağa vurur seslenir, köye gelir yaslanır.

Çözüm: Balta.

4 — Dağdan gelir dağ gibi, kolları budak gibi, eğilir sacde eder, bağtır oğlak gibi.

Çözüm: Araba.

5 — Çıt demen cahya geçer.

Çözüm: Güneş.

6 — Dağda şarp şarp, suda şırp şırp, arşın ayaklı, burma bıyıklı.

Çözüm: Balta (dağda) Ördek (suda) Leylek (uzun ayaklı) Tavşan (burma bıyıklı)

7 — Suyu gölgestz geçer.

Çözüm: Ses.

8 — Ak koyundan kara süt sağdım.

Çözüm: Beyaz koyundan kara kuzu doğması.

9 — Yamada tititük oturur.

Çözüm: Burun.

10 — Yol üstünde kilitli sandık.

Çözüm: Mezar.

11 — Yol üstünde yağlı kayış.

Çözüm: Yılan.

12 — Taş altında tava kaynar.

Çözüm: Karıncalar.

13 — Ben giderim o gider, arkamda tin tin eder.

Çözüm: Gölge.

14 — Akşama kadar et yer, sabaha kadar dert yer.

Çözüm: Mudul (hayvanları yürütmeye yarayan değneğin ucundaki sivri çivi)

15 — Filgü firek, göğe direk.

Çözüm: Duman.

16 — Kardan ak, katrandan kara, kediden tititük, deveden yüksek.

Çözüm: Ala karga.

17 — Abdest almaz, namaz kılmaz, cezaatten geri kalmaz.

Çözüm: Cenaze.

18 — Melemez melemez, ocakbaşına gelmez.

Çözüm: Yağ külleği.

19 — Akaca bulaca çıkar gider ağaca.

Çözüm: Fasulye (bahçede cahya tırmanması)

20 — Dört kardeş bir yerde çalır.

Veli Ateş'in Türküsü

Yazan: Mustafa UZ

Adananın Fekâ ilçesine bağlı Mansurlu köyünde Veli Ateş, aynı köyde Fadime isminde bir kıza âşık olur. Fakat Fadime, Veliyi aldatır ve haric köylerde bulunan başka bir gençle evlenir.

Fadime evlendiği gençle mes'ut olamayınca Veli'ye der ki:

— Kocamı vur seninle evleneyim.

Fadime'yi delice seven Veli, Fadime'nin kocasını vurmağa karar verir ve vurur. Ama Fadime yine Veli'ye varmaz. Bunun üzerine Veli şu türküyü söyler:

Kız Fadimem kız Fadimem

Ziliflerin düz Fadimem

İşte ben de ölüyorum

Mezarımı kaz Fadimem

Çözüm: İneğin memeleri.

21 — Helecoğun katırı, ne yüklesen götürür.

Çözüm: Köprü.

22 — Dağda olur dağda biter, eve gelir güm güm öter.

Çözüm: Ağaç yayık.

23 — Efir kömüştüm (manda) var, o yamayı yayılır doymaz, bu yamayı yayılır doymaz.

Çözüm: Ustura bıçağı.

24 — Gözesinden su içerim, üstünden ot biçerim.

Çözüm: Koyun (koyundan süt ve yün alma işi).

25 — Ağzı yok, karnı tok.

Çözüm: Yumurta.

26 — Allahın buyruğu, beş okta kendisi, otuz okta gövdesi.

Çözüm: Beş vakit namaz, otuz gün oruç.

27 — Eşdim eşdim gürip düştüm.

Çözüm: Çörek.

28 — Benim bir sürü çocuğum var, hep burnu eğri, hep burnu eğri.

Çözüm: Nohut.

29 — Dere tepe çingil küpe.

Çözüm: Kiren (kızılçık).

30 — Burdan attım iğneyi, dolandı geldi düküyü.

Çözüm: Göz.

Yukarıdan bir yel esti
Atlarımız yemin kesti
Bugün gönlüm gayet yaşlı
İnsaf eyle kız Fadimem

Al Fadimem al Fadimem
Tabaklarda bal Fadimem
İşte öldüm gidiyorum
Cenazemi kıl Fadimem

Mezarımın mermer taşı
Çeşit çeşit dağlar başı
Gözlerimden akan yaş
Mendil al da sil Fadimem

Veli Ateş benim adım
Gün günü artıyor derdim
Vur dedin kocanı vurdum
Kime küsen kız Fadimem

Not: Bu ağıdı Osman Eşsiz'den derledim.

31 — Yer altında ağca feris.

Çözüm: Sarmısak.

32 — Kertil kırtül, kar köyü ver de kurtul.

Çözüm: Testere.

33 — İlk ilk imeli, ilk gözü düğmeli, ya bunu bilmedi ya kar köyü vermeli.

Çözüm: Üzüm.

34 — Ben dağdım, başı püsküllü beğidim, felek beni şaşardı, ahırlara düşürdü.

Çözüm: Ahırları süpürmek için bağlanan çalı süpürgesi.

35 — Çitim çitim çitidi, çitmeden bitidi, gügem suyu yürüdü, güğce boncuk bitirdi.

Çözüm: Çetene.

36 — Dam ardında gümtiş çubuk.

Çözüm: Don, buz.

37 — Sarp kayada yarım elma.

Çözüm: Kulak.

Görülüyor ki, bilmeceler, varlıkların belli vasıfları alınarak veya benzetmeler yapılarak meydana getirilmiştir. Halkın ince zevk ve zekâsı teşbih sanatlarını da ustaca kullanmasını biliyor. Yine dikkat edildiği vakit, varlıkları, maddî veçhelerden sıyrılıp, onlara manevî şahsiyet verme yoluna sapıldığı görülüyor. Velhasıl bilmecelerin, ince bir zekâ, zengin bir ruh mahsülü olduğu her haliyle müşahade edilebiliyor.

Maçka Türkülerinde Saç

Konu bakımından yaşanan dünyanın akışına çıkmadan onunla senli benli olan, kaynaşan halk türkülerimiz çok çeşitlidir. Bunların içinde Karadeniz türküleri kadar kı-sacık bir parçada halkın duygularını anlatan, içini dökenleri az bulunur. Bu türküler dört veya daha çok mısralardan meydana geldiği halde anlatmak istedikleri şaşılacak kadar geniş bir açıklamaya muhtaçtır.

Biz şimdilik türkülere konu olan varlıklar-dan saçı inceliyeceğiz. Saç kadar edebiyatın malı olmuş, içinde erimiş, vezne, kafiyeye, do-laşmış, istenildiği gibi kullanılmış bol, cömert bir varlık az bulunur. Divan şiirinde saç oldu-ğu gibi değil, düşünüldüğü gibi ele alınır. Bir gün yılan, bir gün yılan en uzun gecesine benzetilir.

Türkülerde ise saç olduğu gibi görülür, görüldüğü gibi düşünülür.

Kapsimün ögünde
Portokali ağaçları
Bî yul'ü odun yuklenür
Nazlı yarım saçları

İki bölümden doğan bu türküde saç bir yük odun yüklenecek kadar uzundur. Saçın uzunluğu gene hayattan alınan bir örnekle gösterilmiş. Maçka köylerinde odunu kadın sırtında taşıır. Ormandan kendisi keser.

Kız sana demedim mi
Çıkma karaağaçlara
Duşu da elecesun
Yazuktur o saçları

Sığırların kuşluk yiyeceğini yazdan hazır-layan köy kadınları çeşitli ağaçların yaprak-larını sıyırap kurutarak otluğa yıgar. Bu yaprağı alınan ağaçlardan biri oldukça yük-sek olan karaağaçlardır. Türküde belirtilen yaprak toplayan bir kızın saçlarının uzunlu-ğu ve onlara karşı duyulan sevgidir.

Arkasından aşağı
Saçları kolan kolan
Ulan ben almam seni
Dolan peşime dolan

Burada da saçla «kolan» arasında bir benzetme yapılmış. Kolan yük hayvanlarının semerini sırtına bağlamak için kullanılan çok renkli ve süslü bir şerittir. Halk kılımleri zenginlidir. Üzerinde geometrik nakışlar vardır.

Yazan: İsmet Zeki EYÜBOĞLU

Arkasından aşağı
Saçları yumak yumak
İki baş bir yastuk da
Nerde kaldı uyumak

Burada da gene saçla iplik yumağı bir-birle bağdaştırılmıştır. Türkülerin iki bölüm-den ibaret olması ve gerçek konunun ikinci bölümde ele alınması bazan saçın birinci, bazan da ikinci kısımda yer almasına sebep oluyor.

Arkasından aşağı
Saçlarının ergisi
O ne kade güzelliük
O da Allah vergisi
Saçlarını ereyim
Omuzuna sereyim
Düşmanlarımız arttı
Yavrım seni göreyim

En dereye dereye
At okarı taşları
Bizden sevdalık geçti
Al cebunden saçları

Böyle bazı türkülerde görüldüğü gibi «saç» kelimesinde «ç» çok defa «ş» olarak söyleniyor. Ağaç değil «Ağaç» diyorlar.

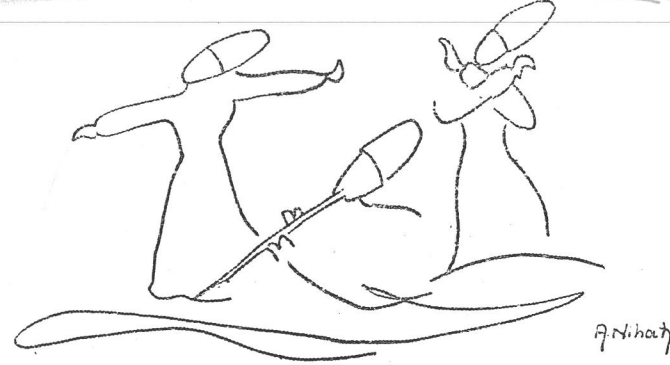
Aşyeman saçları
Bir omuzdan omuza
Aşyemî verdiler
Dağdan enen domuza

Bunun gibi türkülerin biraz da yermek, kötülemek amacı ile çığırıldığı görüyoruz.

Saç türkülerde en göze batan konular-dandır. Köy kızlarının çoğunda uzun, gür ve parlak olan saçlar omuzlardan aşağı dö-külen örgüler halindedir. Edebiyatta işlenen, yer alan saç halk türkülerinde günlük ger-çekliğin dışına çıkmıyor. Hele Maçka'nın Meksila köyündeki, ufacık kahvede saç üze-rine söylenen türkülerini bir de Ferhadın ke-mençesinden dinlemek, demli çay içip keyif çatmak tadına doyanın işi değildir. En yeni, en içli türküler orada söylenir, en tatlı soh-betler orada yapılır. Orası bir çeşit aşklar yuvasıdır. Sevgilisini başkasına kaptıran, se-vip alan, sevmeden alan hep orada konak-lar.

Ben sarı saçın sarı
Seni isimler kavadı

Konya ve İstanbul'da Mevlâna Törenleri

Hal ehline Hak'ın tecellisi semâ'da fazla olur. Onlar, kendi varlıklarından ayrılırlar. Semâ' onları başka âlemlerden de ayırır ve Hak'ın cemâline erdirtir.

Semî Tebrizi

17 Aralık 1954 günü, ulu şair ve mütasav-vîf Mevlâna'nın ölümünün 681. yıldönümü do-layısıyla Konya'da ve İstanbul'da büyük anma törenleri yapıldı. Bu törenler'in en büyük hu-susiyeti, Celâleddin-i Rumi'nin bütün cephe-leriyle anılması, yapılan tören ve Mevlevî Se-mâ'larının geniş bir ilgi uyandırmasıdır.

Konya'da teşkil edilen Mevlâna'yı Anma Komitesi günlerce hazırlık yapmış, Basın - Ya-yın ve Turizm Umum Müdürlüğü de merasimi filme almıştır.

İstanbul'daki töreni Konya Yüksek Tah-sil Okutma Derneği ile İstanbul Türkocağı bir-likte hazırlamışlardır. Gerek Mevlâna'nın şahsiyeti ve edebî hüviyeti hakkındaki ko-nuşmalar ve gerekse Mevlevî Musikisi ve Se-mâ'ları hayranlıkla takip olunmuştur. 30 senedenberi dinlenilmeyen ve görülmeyen Mevlevî Musikisi ve Semâ'yı ayrıca tahminlerin üstün-de bir alâka toplamıştır. Esasen alenî olan Mevlevî Ayinlerinin, bu vesile ile musiki, folk-ler ve etnografya kıymetleri de bir daha hal-kın ve ilim âleminin gözleri önüne serilmiştir. Mevlevîlik, Mevlâna'yı yaşatma amacile kul-rulduğu hiç bir gizliliği olmadığına göre, bu merasimin aleyhinde yazanlar, Mevlâna'yı ve onu ananları anlıyamadıklarını bir daha meydana vurmuşlardır.

Yuturdi seni nomen
Kucüğünde aradı

Hayde veru gazelüm
Yayla ketiflerim
Kesti de verdi bağa
Sarı zülflerim

Bu iki türküde de gene değişik durum-larda saçın ele alındığını görüyoruz. Türkü-ler bazan saç için söylenir, bazan da saç başka bir konu dolayısıyla dokunulur. Saçın türkülere konu olması onda kadın güzelli-ğinin en gösterişli, en göze batar bir yönün bulunmasından ileri geliyor. Saç bazan da günahın ceza görmesi için bir araç olabilir:

Hayde veru bakalem
Selvi ağaçlarına
Bî günahım var tsa
As beni saçlarına

Burada saç günah işleyen âşkın ceza görmesi için bir vasıta oluyor. Üzerinde faz-la duracak olursak Divan şairi Fuzulinin; Su Kasidesi'ndeki «Dest bus-ı arzusuyle ötür-sem dostlar, Kûze eylen toprağım sanın onunda yâre şu» beytinin sakladığı teselliyi bu-luruz. Nasıl Fuzulî sevgilinin elini öpmek arzusuyle ötürsem toprağımdan çanak ya-pıp yarım su verin de eline değmiş olayım diyorsa halk türkücüsü de sevgilinin saçına el sürmek için onunla asılmağa çoktan razı.

Derlemeler:

«Kurbanlık» Hediyesi

Yazan: Afif EVREN

İydi Edhâ'yı safâzaman ne hoş bir hali var
İlk gününden herkese bîn neşe, bîn hulya
gülsün.

Konyada bir hafta evvelinden dolar çarşı,
pazar

Hoş kıvraklar, öğeçler hem keçi bir çok
davar

Toklu'lar, cins cins şişik'ler var fakat hepsi
tural

Rahmet! Hakkın bu yıl hep otlara ihmalî
var (1)

Yok, hayır ihmalî hâşâ Rahmeti Yezdânın
hiç

Bir gün elbet bezleder etrafını perverdüğâr
Kesmedense bir tural şey vermeli (onbeş
papel)

Almak bir (koç) ki ehl-i fakre olsun bir
medar

Gütmeli erkence kalkıp mesçide Bayram günü
Vâzî gör kim neler söyler, ne hikmetler
saçar.

Giy yeni elbiseni, süslen, tuvalet yap hemân
Bil ki dünyada ve maffhada gör ki itibar.

Davet et gel vâzî koysun seni tâ Cennet'e
Ger çağırmasan olursun hâ! karışmam ehl-i
nâr!

Bir gün evvelinden bilettir ha! bağağı çarşıya
Yoksa çok mağdur olur koç, kör bıçakla iş
uzar

Üçte ikisinin dağıt lâhmin gelen saflere
Biri kalem kendine dîn-i mübin böyle yazar

Misk gibi bir sudeyağda pişse çok lezzet verir
Afiyetle ye (kavurma'yı) azızim pürmesar (2)

Üstüne kaymaklı tath varsa gönder mideye
Bir pilâvdan sonra elbet buzlu hoş'ab hoş
kaçar.

Konya'nın her sofrası yirmi (sahan) isterse
de

Sofra-ı Edhâ'yı âdet aylemektir ihtisar,
Sonra yok bir «Türkocağı» elde kahve fincanı
Yan gelip bir küseye zîlvana eyle intisar.

Gît ikinci gün ziyaret et gelen abhâbı sen
Akıtabadan başka evvel etme arz-ı Hızâr

Gittiğin yerlerde birden fazla alma ha şeker!
Saygısızlıkla boşaltırlar tabağı mollalar.

İşte tasvir eyledim bir nebze Kurban
Bayramın

Ey kalem geç başka vadiye, dolas başka
diyar!..

Buraya nakletmiş olduğum yarı mizahi
manzume, Konya'lı şairlerden merhum Mu-
zaffer Hâmîd'indir; (Kurban Hediyesi) ismi-
ni ve (Kâni-i Asfar) imzasını taşımaktadır.
Yine Konya'lı şairlerden, antikaçı Nureddin
Rüşdi Büngül'e ithaf edilmiştir. (T. F. A.)
nı muntazaman takip edenler, her iki şairden
de evvelce bahsettiğimi ve eserlerinden örnek-
ler verdiğimi hatırlıyacaktırlar. N. R. Bün-
gül'ün (İftarlık) isimli nazmına bir nazire
sayabileceğimiz (Kurban Hediyesi) o kadar
canlı ve renkli değilse de, eski Kurban Bay-
ramlarının bazı hususiyetlerini tesbit ve tas-
vir etmesi itibarile, mahallî bir kıymeti ha-
zıdır.

Fakat, hani, o bayramlar nerede?!

Kurban kesmek, üstüne farz olan bir
Müslim kişinin ağzından: «Ev için etlik, Al-
lah için Kurban!» sözünü duyuram diye, içim
titrer!.. Be adam! mademki kudretin var, ma-
demki kestini; yılda bir gün olsun, doyur fa-
kiri!.. Değilse, kes sesini!..

(1) Şair, bu manzumeyi 1927 yılının Haziran
ayı içinde yazmıştır. Bu tarih, büyük kuraklığa
rastlamaktadır. Otsuzluk, yemsizlikten hayvanlar
yok bahasına satılmıştı. En iyi bir (koç) onbeş li-
ra idi. Birçok ova köylüsü, gittini, çubuğunu ter-
ketmişti.

(2) Şair, burada, kurbanhâm kavurmasına,
(ekmek salması) nı kasdetmektedir. Ekmekler di-
lim dilim kesilir, kavurmana yağına salınır, ağza
yumuşak yumuşak alınır. Öyle salmaluya kurban
olayım!..

Üçü de rahmetlik olan bizim Konya'lı şairler-
den Ermenekli Hasan Rüşdi, antikaçı Nureddin
Rüşdi (Büngül), Muzaffer Hâmîd, boğazlarına pek
düşkündüler. Hele H. Rüşdi, bîhakdan (pilâve)
idi. Acem pilâvına bayırdı.

Halk Eğlenceleri:

Suşehri Düğünlerinde Ortaoyunları

Yazan: Şükri POLAT

«KAYNANAM ÖLDÜ» OYUNU

Bu oyun da, düğün günlerinde kadınlar
tarafından temsil edilerek oynanır.

Ortada, kaynanayı temsil eden bir ka-
dın, izinin üzerine eğilmiş, başı yerde vazî-
yette yumulur. Üzerine beyaz bir örtü atılır.
İki kız birbiri peşine geçerek sıra ile elleri-
ni kaynananın sırtına vurur. Her vuruşta
oyunun türküsünden birer (beyit) söylenir.
İkinci kız öndekinin hem hareketinde, hem de
türküde aynıını yapar. Eller vurulunca kay-
nananın etrafında dönlülür. Her beyitte dön-
me devam eder.

Kaynanam ölmüş

Tuluğu yaymış

Yağı bana kalmış

Kaynanam kara mestî

Beni oğluma kestî

Kestî mestî ne yapı

Aldı bağına bastî

Tabutum tahtıydı (tahta idi)

Ölümün vaktiydi

Daha çok ağlayacaktım

Çamma yakhtıydı.

Türkünün son (beyit) leri söylenirken
hemen ölü vaziyetindeki kaynana sığırayarak
kalkar ve bu türküyü söyleyenleri kovalar. Bu
şekilde oyun da bitmiş olur.

«KAŞLARIN KARASINA» OYUNU

Bir kızın üzerine peşe atılarak çömeltilir.
İki kız da erkek yerine olmak üzere, pe-
çeli kızın karşısına geçerek sıra ile (gütk)
galarak ileri geri oynarlar.

Kaşların çabı mahtı

Gözlerin mısır haklı

Kaşların karasına

Gît koytum arasına

Az verdim çok yalvardım

Şu kızın babasına

Baban seni vermezse

Vuracağım babam

Çift ettim öküzlere

Süreceğim düzleri

Baban seni vermezse

Vuracağım babam

Evim öntü düz olsun

Öküzsüz de sütlüdür

Nişanım güzel olsun

Ekmeksiz de durulur,

gibi (beyit) lerin sonucu ile peşe altında du-
ran kız hemen kalkarak, beğendiğine sarılır.

TÜRK DÜŞÜNCESİ, TÜRK
DİLİ, KÜLTÜR DÜNYASI, TÜRK
SANATI, HİSAR, İSTANBUL,
MÜLKİYE, KÖY POSTASI,
DEVİRİM GENÇLİĞİ, BİLGİ,
TÜRK YURDU, İŞ, BAŞAK
Dergilerini okuyunuz.

Mersin'in Tepe Köyünde Dodu

Yazan: Burhanettin ÇETİ

Yağmur yağmadığı yıl, köylü telâş içinde ne yapacağını şaşırır. Ekinler susuzluktan kuruyup geçmek tehlikesiyle karşılaşır. Ekinlerini bu vaziyette gören köy halkı, ellerinden gelen her çareye baş vururlar. Son çare olarak da yağmur duasına karar verirler. Dodu'nun menşei ananevi bir inançtan öteye geçemez.

Dodu'yu yapmak için bazı şartlar mevcut.

ERZURUMDA KURULAN FOLKLOR DERNEĞİ

Erzurumda «Halk Oyunları ve Halk Tiyatları Derneği» adında yeni bir dernek kurularak faaliyete geçmiştir.

Kurucuları arasında mahalli danslarını Avrupalıya muhtelif yerlerinde oynayan ve derece alan Erzurum Ekibi mensupları da bulunmaktadır.

Yeni kurulan bu derneğe başarılar diler, kurucularını hararetle tebrik ederiz.

TÜRK ELİŞLERİ SERGİSİ

Geçenlerde Ankara'da Türk Amerikan Derneği Lokali'nde Türk Elişlerini Tanıtma Derneği tarafından bir sergi açılmıştır.

Sergide Rize bezleri, Kayseri kilimleri, Tepsüveler (tahta tabaklar), nebatî boya ile boyanan bağlamalar, Konya'nın tahta kaşıkları, çatal ve keçgeller, Amasranın tahta fenerleri, tuzlukları, Sivasın yün süveterleri, çorapları, elcekleri (eldivenler), bilhassa dikkat toplamıştır. (Bu Sivas çoraplarını giyenlerin renk ve çizgilerine göre bekâr, dul, evli mi olduğu anlaşılır).

Kütahya vazoları, çini işleri, Çanak-kale testileri Gaziantepin, Sivasın ve Diyarbakırın gümüş ziynet eşyası ve nakışları, büyük bir ilgi ve hayranlık uyandırmıştır.

Ayrıca Karagöz ve Hacivat desenli kumaşlardan sonra, burada Nasreddin Hoca'nın tabakları da dikkati çekmiştir.

Olgunlaştırma Enstitüsü buraya da yardım etmiş, folklor ve etnoğrafya kıymetli olan el işlemleri ve kostümler göndermiştir.

Bunlardan en mühimleri şunlardır: 3 kişi ebe (namzet) yahut idareci seçilir. Çünkü bu üç kişi işi halledecektir. Bunlar temiz ve herkesin takdir ettiği kimselerden seçilir. Bunlardan birisi Dodu düzünür, yani tepesine bir kâbur veya leğen tutturulur. Köyün bir ucundan başlamak üzere bütün evler teker teker dolaşılır. Her evin önüne gelince Dodunun üzerine temiz su dökülür. Dodu çanı denilen büyük bir çan da 3 kişiden biri tarafından boyuna çalınır. Doduya başlamadan önce yine bazı işler yaparlar. Meselâ: tuz kavrulur, suya atılır; birden fazla evli olanların ayakkapları gizlice ıslatılır. Zira onları uğursuz sayarlar. Bu iş onun için yapılır. Yine mevte (ölü-mevta) gü-türdükleri salı (tabut) akar suya atarlar. Kaplumbağaları suda ıslatırlar. Bunlar da uğursuz sayıldığı için yağmurun bu sebeplerden yağmadığına inanırlar. Yine yeni evli olanları, zorla suya batırırlar. Bu suretle temizlikleri temin olunur.

Bunlar Dodu yapılacağı gecenin arifesinde yapılır. Yukarıda bahsettiğimiz gibi Dodu düzünüp ev ev gezerken hep bir ağızdan şunu söylerler:

Dodu Dodu neden olur
Bir kaşacak sudan olur
Verin Dodu'nun haklarını
Gitsin balıyı balıdan
Diyelim hep Allah Allah...!

Yine hep bir ağızdan onu müteakip:

Ekin ektilim kamaş gibi
Ucu çıldı günün gibi
Yerden bereket
Gökten şahmet
Ver Allah Allah...!

Diyerek her ev üç gün ziyaret edilir. Üçüncü gün her evden bir miktar öteberi toplanır ve bu öteberilerin büyük bir kısmı fakir kimselere dağıtılır. Bir kısmı ile de kendileri aralarında ziyafet çekilir.

Çan çalmanın sebebine gelince, bu çok mühimdir. Her yağmur damlasını bir meleğin attığı zannedilir. Kuraklık olduğu zaman bu meleklerin uyduklarına, yağmur damlalarını atmaya ihmal ettiklerine inanırlar. İşte çanlar da onları uyandırmak için çalınmaktadır.

İkinci sebep ise duanın cereyan ediş tarzından da anlaşılacağı gibi Dodu'nun hangi eve doğru geldiğini duyurmaktır.

Kırşehir'de Evlenme ve Düğün Âdetleri

Yazan: Veysel ARSEVEN

Kırşehir'de evlenme ve düğün âdetlerini şu maddeler içinde toplayabiliriz:

A — Düğün öncesi:

- 1) Kız beğenme (dünür), söz kesme ve şerbet içme.
- 2) Nişan, gündüz ve akşam kınası.

B — Düğün:

- 1) Düğün.
- 2) Güvey başı.
- 3) Gerdeğe giris.

C — Düğün sonrası:

- 1) Gelinlik öğrenmek.
- 2) Tavuk - Ferik.

A — Düğün Öncesi: 1) Kız beğenme (dünür): Evvelâ erkek tarafından, (anne, akraba, komşulardan kimseler dahil), bir gurup, kızı görmek için kız evine dünüre giderler. Gelen görücüler kızı beğenirlerse, ikinci bir sefer erkeklerle birlikte bir daha gelinir ve söz kesilir. Görücülerden biri:

«Allahın emriyle, Peygamberin kavliyle kızımı (falan) ı, oğlumuz (filan) a istiyoruz» der. Kız tarafı da:

«Allah yazarsa, kısmet olursa, biz de veririz» diye cevap verir. Görücüler beğenilmediği takdirde ise:

«Daha kızımız küçük, şimdilik evlendirmeğe vaktimiz de müsait değil, Allah size hayırlısını versin, kusura bakmayın» gibilerden, kibarcı reddedilirler.

Kız evine dünür gidildiğinde öte beri çalırlar, ki bu uğur sayılır. Şayet istenen kız herhangi bir sebeple verilmezse, o zaman da kızın evde kalması için, hanenin herhangi bir yerine çivi çakarlar, yani büyü yaparlar.

Söz kesildikten sonra erkekler birkaç defa daha kız evine gider ve ağırlıklar hakkında konuşulur. 1000-1500 lira arası ağırlık verildikten sonra bir gece, erkekler ve birkaç kadın birlikte şerbet içilir. Buna küçük şerbet deniliyor. Küçük şerbetten sonra kâğıtlar askıya çıkarılır.

Nişan: Nikâh merasimi belediyede veya evde yapıldıktan sonra davetiyeler dağıtılıp ayrıca büyük bir nişan merasimi yapılır, kız ve erkek ilk olarak yanyana halkın huzuruna çıkarılır. Nişan merasimine kadar erkek tarafı kız evine her gidişte (çorap, ebiselik kumaş) gibi ufak tefek hediyeler götürülür.

Nişan merasiminden sonra ise, kurban bayramında, yıldızlı ve boynunda kordelâsı ile bir kurbanlık koyun, bir de beşi bir yerde gönderilir. Nişan merasiminde yüzükler akrabadan biri tarafından takılır.

2) Gündüz ve akşam kınası: Davetiyeler Cuma günü dağıtılır. Cumartesi öğle üzeri, kız evi bütün komşuları alıp, erkek evine «hayırlı olsun» a gider. Öğle yemeğini orada yeyip, evlerine dönerler. Ondan sonra erkek evinin davetlileri, önde davul, zurna, arkada kalabalık, kız evine giderler, iki saat kadar kalırlar. Davetliler geldikten sonra gündüz kınası merasimi yapılır. Kına günü sabahdan gelin birkaç arkadaşı ile birlikte hamama gider. Merasimden evvel, bütün kadın davetliler huzurunda gelinin üstündeki elbiseleri çıkarılır, ondan sonra erkek evinden gelen elbiseler giydirilir, bütün ihtiyar kadınların elleri öpülür, gençlerin elleri sıkılır, fakat kına yakılmaz.

Bu sırada köçekler kadınların önünde oynarken, oyun havalarını erkek çalgıcılar (aptallar) çalarlar. Gelin bunların bahşişini verdiği gibi hazır bulunanlar da, köçeklerin alınlarına para basarlar. Nihayet erkek evinden gelen davetliler evlerine döner, yalnız kınacı kızlar kalırlar. Bir yandan da gelinin giydirme merasimi içinde devam ederken, dışarıda da çalgı başlar, akşama kadar yerli oyunlar oynanır. Kınacı kızlara gelin tarafından akşam yemeği verilir.

Akşam kınası: Kına asıl akşam kınasından yapılır. Bütün davetliler geldikten sonra akşam kınası başlar. Oyun bir saat kadar devam eder. Gelin yeniden başka esvap giyer. Beş-on kız, ellerine mum alıp yakarlar. Önde defçi kadın, arkada gelin, daha arkada ellerinde mumlarla kızlar, aşağıdaki şarkıları söyleyerek kalabalığın içine girerler.

ATMA ANAM

Kar mı yağmış Erciyesin başına
Merhamet eyleyin gözberimin yaşına
Yeni doğdum ondört onbeş yaşına
Atma anam atma beni dağlar ardına
Kıncıber yanmasın, anam yansın derdime.
Gece bağlarında bir kızı meler
Kızınunun feryadı bağrımı deler

Anasız kuzuyu kim çözer beler
Örtün pencereyi değmesin rüzgâr
Bugün meraklıyım bilmesin eller.
Gesi bağlarında gelsin geçilsin
Kurulsun masalar bade içilsin
Herkes sevdiğini alsın seçilsin
Gel otur yanuma hallerimi söyleyim
Halimden bilmeyen yarı neyleyim.
Çıka çıka şu yokuşta yorulduğum
Bir kaşı karaya ben de vuruldum
Gurbet elden gelmiş gibi sarıldım
Salın ey sevdiğim komşular görsün
Senin ile bana mevlâm sabırlar versin.
Gesi bağlarında bir top güllüm var
Hey Allahtan korkmaz şana bana ölüm var
Ölüm var da şu gençlikte zulüm var
Gel otur yanuma hallerimi söyleyim
Halimden bilmeyen o yarı ben neyleyim.
Gesi bağlarında dolamıyorum
Yitirdim yarımı anam aramıyorum
Evvêl Allah, sonra sana güveniyorum
Örtün pencereleri yellere değmesin
Benim sarhoş olduğumu kimse görmesin.
Tıkar tıkar merdivenden inerken
Yazması boynuma dolamıyor severken
Uyumuşum ak gerdandan emerken
Atma anam atma şu dağların ardına
Kimseler yanmıyor, anam yanar derdime.
Tıkar tıkar merdivenden inemedim
Güle güle yar boynuma girmedim
Cahil fâtim yar kaymettin bilmedim
Atma anam atma beni dağlar ardına
Kimseler yanmıyor, anam yansın derdime.
Menekşe koymuşlar güllün adını
Dünyadan almadım anam ben muradımı
Ben ölürsen dertli koyun adını
Örtün penceremi yellere değmesin
Bugün meraklıyım bilmesin eller.
Gesi bağlarında kurdum hereni
Söktüm sim sağını, yoktur öreni
Gurbet elden yok mu yarın geleni?
Atma anam atma şu dağların başına
Şu gençlikte neler geldi başına.
Gelinin avucuna bir miktar madeni para
konur. Bir kız gelinin avucunu açıp parayı
almak için epey bir zaman uğraşır, alamaz.
En nihayet gelin kendiliğinden avucunu açar
ve içindeki parayı defgiye verir. Kızlar yeni
bir şarkıya başlarlar:

OĞLAN BOYNUMA DOLAN

Oğlan kalk güdelem
Sigarayı, tenezi yak güdelem

Ne güzel oğlan, boynuma dolan,
Oğlanın elinde, lüver belinde
Oğlan çıkmas çarşıya şapka elinde.
Negüzel oğlan, ne narın oğlan,
Oğlana yaptırım altından kaşık
İçime yazdırdım ben sana aşık
Ne güzel oğlan, ne kibar oğlan.
Oğlana yaptırım fildişi tarak
Tara saçlarını da bir yana bırak
Ne güzel oğlan, boynuma dolan.
Oğlan oğlan, boynuma dolan
Kolum sana yastık, saçlarını yorgan
Ne güzel oğlan, ne kibar oğlan.
Bundan sonra (fındık, fıstık, kuru
üzüm, leblebi) gibi yemişler karıştırılır ve
bütün davetilere avuç avuç dağıtılır. Daha
varlıklı olanlar, simit ve pide de dağıtırlar.
Nihayet gelinin avucuna kına konulur. Gelin
avucundaki kınayı evinin duvarına sürer, an-
nesine hâtıra kalsın diye. Bunun izi bir müd-
det duvarda kalır.

Bu sırada şu şarkı defgi kadın tarafın-
dan söylenir:

Penceresi perdeli muallim
Çiçek açtı zerdalı muallim
Onbeşinde yar sevdim
O da benden zar deli muallim.
Penceresi cam cama muallim
Selâm verdim amcama muallim
Amcam kızıma vermezse muallim
Turuşu kursun finecana muallim.
Hey ellere ellere muallim
Gümüş kemer yakışmış bellere muallim
O yâr benim olursa
Bastırma'yım yerlere muallim.

Defgi kadın bu şarkıyı okurken, bir yan-
dan da kızlar oynarlar. Bu şarkının bir diğer
metni de aşağıdaki şekilde söylenir:

Penceresi perdeli muallim
Çiçek açtı zerdalı muallim
Muallim var ellere ellere
Sarsam ince bellere bellere
Onbeşinde yâr sevdim muallim
Ondan düştüm dillere dillere.
Mısır ablam Musa'dan muallim
Yâr geliyor sosadan muallim
Avrupalı değil mi muallim
Fistanları kusaktan muallim.
Muallim var ellere ellere
Sarsam ince bellere bellere
Onbeşinde yâr sevdim muallim
Ondan düştüm dillere.

Oyun havası PENCERESİ PERDELİ MUALLİM Derleyen: Veysel Arseven.
(Saibe Günyol'dan alınma)

Pen-ce-re-si per-de-li mu-al-lim Çi-çek aç-tı zer-da-ll
On-be-sin-be yar sev-dim mu-âl-lim On-dan dü-ş-tüm dil-le-re
Son
mu-al-lim, -Mu-al-lim var el-le-re el-le-re
dil-le-re 1. Sar-sam ince bel-le-re bel-le-re

Muallim diyeceğim muallim
Ben onu alacağım muallim
Eğer ne dersse desin muallim
Ben senin olacağım muallim.
Muallim var ellere ellere
Sarsam ince bellere bellere
Onbeşinde yâr sevdim muallim
Ondan düştüm dillere dillere.
Kınada şarkı söylenerek oynanan oyun-
lardan biri de şudur:

KUNDURALIM

Ata binip savuşma, çahlar dolaşma
Sen babama diñdir sav da kunduralım
Gerisine karuşma da gel kibarım
Sarı lira verelim saydıralım
Beş-on lira verelim kanduralım.
Al elma kızıl elma
İrafa düzümlü elma
Sen almama yazıldı kunduralım
İster al ister alma gel kibarım.
Sarı lira verelim saydıralım

Çabukça KUNDURALIM Derleyen: Veysel Arseven.
(Saibe Günyol'dan alınma)

A-ta bi-nip sa-vuş-ma çah-li-la-rı do-laş-ma Sen ba-ba-ma
dü-nür sav-da kun-du-ra-lım Ge-ri-si-ne ka-rış-ma-da Gel ki-ba-rım.
Sa-ri li-ra ve-re-lim-de say-di-ra-lım.
Beşon li-ra ve-re-lim-de kan-di-ra-lım.

Beş-on lira verelim kanduralım.
Kaleden iniyordum
Çağusan duyuyordum
Yarım ateş ben pamuk
Pif desen yemiyordum da kunduralım.
Sarı lira verelim saydıralım
Beş-on lira verelim kanduralım.

Al elmanın dördünü
Sev yığdın merdün
Sever isen yığit sev de kunduralım
Çekme köti dirdini de gel kibarım.
Sarı lira verelim saydıralım
Beş-on lira verelim kanduralım.
Nihayet kına gecesi misafirler gittikten
sonra, gelini ortaya bir yere oturturlar, yüzü-
ne bir tülbent örterler. Bu sırada annesi, kar-
deşleri ve bütün akrabaları, acıklı sözler söy-
leyip ağlaşırlar. Annesi aşağı yukarı şu sözleri
söyleyerek ağlamağa başlar, ona ötekiler de
katılır.

«Kızım, sen bana dert arkadaşydın, se-
ninle dertleşirdim. İşlerime şimdi kim yar-
dım edecek? Hasta olsam, sen bakardın ba-
na. Şimdi bana kim bakacak?»
B—Düğün: Kına gecesi sabahı, gelinin
tuvaletini yaparlar. Oğlan da bir gün önce
hamama gitmiştir. Hamamdan geldikten son-
ra, bir hoca okuyarak, gelinden gelen iç çä-
maşıklarını ve elbiselerini giydirir.
Güvey evindeki davetilerle taksilerle kız

evine gelmeye başlarlar. Taksilerden bir ta-
nesi erkek evi tarafından gelini getirmek için
tutulur, diğer taksilerin parasını binerler ve-
rir. Gelin, güvey evine gelmeden bir iki saat
önceden de çeyiz getirilir.
Nihayet gelin, oğlan evine getirilmiştir.
Kız otomobile geldikten sonra, damat tara-

findan koltuğa alınmadan önce, ayağının altında kurban kesilir. Bu sırada defçi kadın şu şarkıyı söyler:

Gesi bağlarında üç kuzu meler
Kuzunun feryadı bağrımı deler
Annesiz babasız kuzuyu kim beler?
Atma anam atma beni dağlar ardına.
Gesi bağlarında üç argat işler
Annemden mi gelmiş şu uçan kuşlar?
Anneler doğurur ile bağışlar
Atma anam atma beni dağlar ardına.

Yeşil çayınlar gibi kabardım kaldım
Karlı sular gibi eridim aldım
Ya yârin talihî ya benim bahtım
Atam anam atma beni dağlar ardına.

Denize taş atma taş batar gider
Gurbete kız verme kız yifer gider
Anayı sılayı terk eder gider
Atma anam atma beni dağlar ardına.

Gesi bağlarına kaldım hereni
Taradım sağımı yoktur örenim
Kaldım gurbet elde yoktur gelenim
Atma anam atma beni dağlar ardına.
Gesi bağlarında dolanıyordum
Yitirdim yarımı anam aranıyordum
Yârım sağlığına güveniyordum
Atma anam atma beni dağlar ardına.

Gesinin bağında söğüt dikmesi
Karn dallarını bülbül ötmesi
Beni böyle edenler oğup biçmesi
Atma anam atma beni dağlar ardına.

Sonra gelinin duvağı açılarak ağzına bal ile bir parmak yağ çalınır, tâthı dilli ve isgüzar olsun diye. Gelin güvey, erkek evinin akrabaları olan kadın ve erkeklerin ellerini öperler, ondân sonra davetlilere yemek verilir. Bu sırada gelin yemek yemez, sofranın başında oturur. Sonradan ona da yemek verilir.

Gelin erkek evine gelince, bilerekten, kim kimin ayağına önce basarsa, o evde sözüntü o geçirir derler.

2) Güvey Başı: Akşam oğlan evinde, komşulardan beş on genç kişi, (güvey başı-

na) yemeğe davet edilirler. Güvey başı yendikten sonra, bir hoca okuyarak, gelinle güveyi odalarına götürürler. Fakat tam bu sırada, güvey odaya girmeden evvel, genç arkadaşları onu bir odaya kapatırlar; tavuk, baklava v.s. gibi bir şeyler isterler, Erkek tarafından bunlar temin edilmedikçe, damat gelinin yanına bırakılmaz.

3) Gerdeğe giriş: Gelin güvey, gerdeğe girmeden önce, ki bu çok defa damat, arkadaşları tarafından kaçırılınca olur, komşulardan, çok çocuklu ve aile hayatında mesut bilinen bir kadın, yatak üzerinde yuvarlanır ki, yeni evlilerin de mesut ve çok çocuklu olmalarına inanılır.

Nihayet kapılar kapanınca, «Yenge Hanım» dedikleri akrabalarından yaşlıca bir kadın, odanın kapısında bekler. Odada iyice kısılmış bir lâmba yanar. Gençler bu şekilde daha az sıkılırlar. Asıl mühim olay halledildikten sonra, güvey, altlarındaki beyaz çarşafı alır, kapıda bekleyen «Yenge Hanıma» verir. Çarşafta bekâretin sembolü olan kan lekesi varsa, kadın bunu kız evine müjdeye gider, bahşisini alır. Aksî çıktığı takdirde ise, hemencecik o sırada, yeni gelin, evine gönderilir. Gelinin çocuğu olması için de yumurta pişirilip yedirilir.

C—Düğün sonrası: 1) Gelinlik öğrenmek: Yeni gelin, kocası evinde muayyen bir zaman, sadece fısıltı halinde konuşur. Buna «Gelinlik Öğrenmek» denir. Büyüklere karşı bir hürmet alâmeti olan bu âdete uymayanlara edepsiz, saygısız gözü ile bakılır.

2) Tavuk-Ferik: Yeni evlenen genç bir kız, muayyen zaman zarfında gebe kalmazsa, kocası ikinci bir kadınla (tabii imam nikâhı ile) evlenmek hakkını kazanır. Eve ikinci bir karı gelince, ilkinde (tavuk), ikincisine de (ferik) derler. Ferikler çoğu zaman, yakın köylere dört onbeş yaşında iken eve getirilir. Bu olay okadar tabii karşılanır ki, burada, görüclük işini bizzat adamın ilk karısı yapar.

Senelik abonesi
300, altı aylık
abonesi 150
kurustur.

Yurd dışı senelik
abone 2 dolardır.

TÜRK
FOLKLOR
ARAŞTIRMALARI

Adres değiştirmeler
hiçbir şart ve ücrete
tabii değildir.
Basılmayan yazılar
talep vukuunda
iade edilir.
ERTİGİL MATBAASI

Adres: Yeşildere, Sultanmektebi Sokak, No. 17, İstanbul

T. C. Ziraat Bankası

1955 Yılı

VADELİ, VADESİZ TASARRUF
HESAPLARI İKRAMIYE TUTARI
GEÇEN YIL OLDUĞU GİBİ
SİMDİLİK

Bir Buçuk Milyon Lira

Bu plânda gayrimenkuller, ziraat âletleri, çeşitli eşya ve dolgun para ikramiyeleri vardır. Her çekilişe, 150 liralık vadesiz veya 250 liralık en az üç ay vadeli bir hesap açtırmak suretile iştirak edebilirsiniz. Fazla izahat için 491 şube ve ajansımız emrinizdedir.

Her şey Vatan için

Siiirler ve yazılar; 160 sayfa, 150 kuruş

Yazan: Fazlıoğlu Cemal Oğuz ÖCAL

Siparişler, Eskişehir'de şairin adresine verilir.

ikişer daireli
5
APARTMAN
bahçeli
15
EV
725
bin lira
para ikramiyeleri
En az 150 liralık
hesap açtırınız
Türkiye Bankası
paranızın...
istikbalinizin emniyeti